

УДК 141.319.8

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.7>

Н. А. Дресвяннікова

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8824-4318>

аспірантка кафедри філософії

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

УЯВА ЯК СПОСІБ СУСПІЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ І ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. У статті розглядається проблема консолідації суспільства навколо спільних цінностей і мети, що є важливим аспектом для розвитку гуманістичного суспільства. Основна увага приділяється дихотомії «свій – чужий», яка впливає на взаємодію людей і формування довіри, основою яких є феномен уяви. Звертаючись до культурології, соціології та філософської антропології така проблема може бути вирішена зверненням до об'єднання людей шляхом консолідації, яка є більш продуктивною формою об'єднання, ніж солідаризація і базується на спільних цінностях.

Дослідження стосуються розуміння механізмів соціальної згуртованості, які, в свою чергу, спонукає до забезпечення прав людини безумовно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Останні дослідження в галузі філософії уяви, консолідації суспільства та метаантропології акцентують увагу на важливості уяви як інструменту для соціальної інтеграції та формування спільних цінностей. Феномен уяви розглядався в роботах як класиків так і сучасників: Р. Декарт, Д. Віко, В. Шеллінг, І. Кант, Я. Голосовкер, Е. Гуссерль, Ж.-П. Сартр. Способи консолідації суспільства досліджували Р. Інлегарт та К. Вельц, Б. Андерсон. Метаантропологію та метаантропологічний потенціалізм розглядають і розвивають Н.В. Хамітов, С.А. Крилова, С.І. Пірожков.

Мета статті. Дослідження феномену уяви та його здатності на консолідацію, об'єднання людей задля захисту прав.

Гіпотеза – Гуманістична уява актуалізує певне внутрішнє зусилля, щоб прийняти як свого, а не чужого не лише того, хто є знайомим, а й незнайомих людей і об'єднатися з ними. Таке зусилля здатне породжувати суспільну трансформацію, яка актуалізує співтворчість і спонукає людей *консолідуватись* навколо конструктивної мети і місії, а не просто солідаризуватись проти чужого, який може позначатися ворогом навіть тоді, коли таким не є.

Під консолідацією можна розуміти єдність спільноти на основі спільних цінностей і спільної мети, тоді як солідаризація постає передусім єдністю інтересів [10, с. 45-47]. Якщо консолідація стає тенденцією суспільства в цілому, то демо-

кратія в ньому стає гуманістичною й стабільною, а права людини в цьому суспільстві будуть органічно забезпечуватися.

Людина – істота соціальна. Таке твердження проходить через всю історію філософії. Аристотель, І. Кант, К. Маркс в різних контекстах та з різними акцентами формували навколо такого твердження свої концептуальні побудови. Нас цікавить саме контекст необхідності і продуктивності взаємодії з іншими людьми, а щоб забезпечити таку взаємодію, людина використовує дихотомію «свій – чужий». Свій – це маркер безпеки, з ним відбувається комунікація на основі довіри. Своему не треба надавати додаткових доказів на підтвердження слів, вчинків. Комунікація з чужим викликає насторогу і додаткову увагу, щоб прийняти слова, вчинки чужого, зазвичай, ми потребуємо додаткових аргументів, фактів, доказів. Концепція «свій – чужий» в філософії – це про феномен Іншого, нові значення та символіку простору взаємодії.

Як незнайома людина перестає сприйматися *безумовно* небезпечною? Яким чином відбувається зміна ставлення до того, кого ми позначили як чужого? Е. Левінас, наприклад, вважав, що зустріч з чужим, перетворення чужого на свого відбувається через зустріч з істинним Я Іншого, що можливе лише завдяки симпатії та емпатії, тобто впізнанню зрозумілого, свого в чужому [5]. Висловлюючись в контексті методології метаантропології [13, с. 16], симпатія, емпатія, любов необхідні для пізнання істинного Іншого [4], притаманні людині метаграничного буття, що визначається як «...духовна і душевна творчість, яка виходить за межі лише створення артефактів, стає діяльністю, що гуманізує буття людини в усіх життєвих проявах» [11].

Осягнення Іншого відбувається шляхом застосування уяви як інструменту пізнання. Істинна зустріч, «...взаємини “Я” з тотальністю є взаєминами з людськими істотами, обличчя яких я впізнаю» [5, с. 21] створює відносини, де Інший втрачає свою чужість. Якщо зустрітись з чужим як Іншим, то він перестане бути чужим. Таке бачення відкриває розуміння Іншого через прийняття, що можливе лише на засадах симпатії і любові, толерантного ставлення до Іншого людини метаграничного буття [13]. Метаграничниме буття

автор цього терміну Н. Хамітов визначає як стан, в якому людина реалізує свої потенції на рівні, що перевищує звичайний досвід і повсякденність, де з'являється здатність людини до духовної та душевної творчості, яка не обмежується лише матеріальними чи артефактними досягненнями: «Метаграничне буття людини є вимір людського буття, в якому відбувається вихід за межі буденного буття з його безособовою завершеністю і граничного буття з його незавершеністю і усвідомленою екзистенціальною відокремленістю. Це – ключова категорія проєкту метаантропології. Метаграничне буття є подолання замкненого характеру людського буття, який виражається у самодостатності владно-вольових актів та об'єктивації як творення артефактів культури. Творчість як *об'єктивація* у метаграничному бутті переходить у творчість як *актуалізацію* – само-творення і творення продуктивної комунікації» [12].

Можна зробити припущення, що найшвидший шлях до справжнього розуміння – об'єднання навколо спільних цінностей. А зрозуміти Іншого без особистого знайомства можливо шляхом уявлення Іншого як особистості з набором певних фундаментальних характеристик, що є притаманні тому, хто пізнає. Робота уяви в осягненні Іншого може бути впізанням себе в Іншому. Тобто, виникає уявлення «він такий як я», що є одночасно і пізнанням, і оцінкою. З іншого боку, слід усвідомлювати небезпеку створення свого двійника замість Іншого як унікальної особистості.

Враховуючи міждисциплінарний вплив заявленої проблематики, важливо проаналізувати досягнення сучасної науки імагології. Імагологія як частина компаративістики поширилася у літературознавчому і мовознавчому обігу у середині ХХ століття як частина культурології.

На думку дослідниць Ступницької Н.М та Ленської О.О., в основі сприйняття «свій-чужий» лежить процес оцінки, відокремлення себе, своїх від Інших та чужих: «..імагологічне дослідження образу не можливе без урахування категорії оцінки, що й лежить в основі розрізнення понять «свій» або «чужий» [8]. А сам процес оцінки знову ж таки складається із співставлення уявлень, застосування власної уяви з метою оцінювання схожих характеристик Іншого для ментального віднесення у відповідне коло спілкування Іншого. При зустрічі з Іншим ми створюємо зв'язок, існування якого перетворює чужого на свого. Є. Нікіторович зазначає, що пізнання Іншого, виокремлення Іншого від власного Я створює ще щось крім мене, з чим я можу встановити зв'язок: «Освоїти» – означає створити зв'язок [16, с. 70]. Звертаючись до нейробіології, схожий процес можна спостері-

гати під час формування нейронних зв'язків, що зв'язують раніше чужі один одному нейрони.

Та як саме відрізняються об'єднання людей через солідаризацію і консолідацію? І яким чином ці процеси можуть впливати на якість правозахисту? Психологічне визначення поняття «свій-чужий» застосовується в інших галузях знань, зокрема, соціології та інтегральній динаміці. Концепт «кола солідарності», яке запровадили дослідники соціології Крістіан Вельцель та Рональд Інглхарт [14] базується на вже зазначеній нами раніше дихотомії «свій-чужий». В мінімальному варіанті є я (окрема людина), наступний рівень – моя сім'я, люди яких я знаю особисто і з якими я пов'язана кровною спорідненістю або спільним побутом. Довгий час періоду людства не було інших «кіл солідарності». З розвитком мислення і розширенням картини світу кола солідарності індивіда розширюються, включаючи все більші й більші групи. З'являються кола солідарності, які включають незнайомих особисто людей. А завдяки сучасним інформаційним технологіям, які забезпечують швидку комунікацію різними засобами зв'язку на відстані сотні та тисячі кілометрів такі кола можуть охоплювати людей, що проживають в різних країнах, спілкуються різними мовами і не мають жодних особистих зв'язків: «У кожному суспільстві формуються власні системи цінностей, специфіка сприйняття оточуючого середовища та інших культур. Суттєвою особливістю розвитку людства на даному етапі є спрощення міжкультурної комунікації, що актуалізує питання оціночного сприйняття особливостей чужої культури та процеси співіснування, асиміляції й, у той же час, ідентифікації особистості, як носія певного культурного коду» [8].

Що означає – мати коло спілкування, або в термінології К. Вельцеля та Р. Інглхарта, коло солідарності [14]? Моє коло солідарності – це моя межа відповідальності або співвідповідальності за людей, які входять в це коло, так само як і моє коло свободи і довіри щодо людей, які входять в це коло. Поява релігій змінила людство, дала нам нові інструкції для кола солідарності, куди ми включили Інших, людей, що об'єднуються з нами навколо спільної місії. Наприклад, догмат християнства створив нові умови розвитку кіл солідарності, коли загальноприйнятим колом солідарності стало ширше за конкретну спільноту (компактне поселення знайомих між собою людей). Тобто рівень взаємодії включає **уявлену спільноту**, всіх членів якої ти не знаєш і не можеш знати, але складаєш власне уявлення про спорідненість, наявність спільного, об'єднуючого, що дозволяє людині почуватись в безпеці, бути під охороною, наприклад, християнських принципів.

Що забезпечує об'єднання людей? Уява людини, що дозволяє уявити собі спільноту, більшу об'єднану за наявну спільноту конкретних людей, яких ти не знаєш особисто.

Отже, розвиток людства, збільшення таких кіл дозволяє нам говорити про те об'єднуюче поняття «нація», коли люди консолідується через спільні цінності задля спільної діяльності, не знаючи один одного особисто, але уявляючи спорідненість з іншими людьми, що потребує довіри і зумовлює її. Не можна не погодитися з визначенням нації, яке пропонує Ю. Андерсен: «...це уявлена політична спільнота – при цьому уявлена як генетично обмежена і суверенна. Вона уявлена тому, що представники навіть найменшої нації ніколи не знатимуть більшості своїх співвітчизників, не зустрічатимуть і навіть не чути будуть нічого про них і все ж в уяві кожного житиме образ їх співпричетності» [1, с. 22]. Нація дозволяє нам в межах країни проводити оцінку «свій-чужий» на рівні стереотипів і архетипів культури. Наявність спільних стереотипів і архетипів дозволяє єднатися навколо спільної поведінки, цілей і цінностей. Тому об'єднання людей, що спільно проживають на відокремленій території однієї країни ще не дає нам підстави вважати цих людей одним колом спілкування, нацією.

В цьому плані показовими є слова О. Сухомлинова про національну ідентичність, створення якої можливе виключно за умови взаємодії з іншими, об'єднаними спільною суб'єктивністю: «Формування колективної / національної ідентичності виявляється можливим лише в комунікаціях із якоюсь конкретною групою людей, що має внутрішні зв'язки, власні інтереси та суспільну суб'єктивність» [9, с. 9-18].

Міркуючи про єднання людей у продуктивні спільноти за допомогою уяви, слід усвідомлювати, що нація є підставою суб'єктивності країни, джерелом легітимізації влади. Звертаючись до ідей Т. Гоббса, ми, як об'єднання людей, яке можна назвати нацією, приймаємо монополію на насильство від держави [2], формуючи її суб'єктивність – гуманістичну (зосереджену на розвитку, іноваціях, відкритості) чи авторитарну (яка має амбіції експансії за свої межі, створення наднаціональних угруповань), в залежності від типу суспільного устрою [6, с. 23].

Т. Гоббс добре показує, що для такого створення потрібне на лише прийняття, а й комунікація, домовленість: «...для встановлення загальної влади необхідно, щоб люди призначили одну особу чи зібрання людей, які б їх представляли; щоб кожна людина вважала себе довірцем усього, що носій загальної особи буде робити сам чи примусить робити інших задля збереження миру і безпеки, і визнала себе відповідальною за

це; щоб кожен підкорив свою волю і судження волі й судженням повірника загалу. Це є більше, ніж згода чи одностайність. Це реальна єдність, втілена в одній особі за домовленістю, укладеною людьми між собою...» [2, с. 187].

У різних типах суспільства різне ставлення до прав людини, і тут ми звертаємось до феноменів волі, уяви, віри. Уява людини породжує віру і з'являється воля до дії і тоді уява змінює зовнішню реальність, впливає на вчинки і відносини. З іншого боку, в координатах метаантропології ми можемо усвідомити, що у внутрішньому світі людини відбувається і інший процес: вольові імпульси, які конституують екзистенціальні й соціальні виміри людського буття [13, с. 57], породжують гуманістичні чи деструктивні прояви і уяви, і віри.

Більш глибоко використовуючи методологію метаантропології Н.В. Хамітова [13], розроблену їм методологію метаантропології історії [15], а також соціальну метаантропологію С. Крилової [3] можна припустити, що гуманістичну уяву і віру, які сприяють справжній консолідації людей, породжує воля до співтворчості, що, як ми побачили вище, конститує метаграницний вимір особистісного й соціального буття людини [13, с. 32, 36]. У суспільстві метаграницного буття відсутні ворожнеча і ксенофобія, бо вони пов'язані з агресивною емоційністю, зловтіхою, яких не може бути в такому суспільстві з його толерантністю, розумінням Іншого й співтворчістю [13]. В такому суспільстві люди об'єднані спільною метою, працюють продуктивно, а права органічно забезпечені як повітря, бо вони є умовою продуктивного розвитку.

Отже, у суспільстві метаграницного буття основним процесом є вільний творчий процес самореалізації, більше того, люди об'єднуються у співтворчості і роблять акцент на стратегії взаємодії, а не на конкуренції. Суспільство, об'єднане таким чином, є найбільш плідними. Важливо усвідомити, що в такому суспільстві принцип конкуренції не зникає, він втрачає свою антигуманність. Іншими словами, у комунікативному просторі цього суспільства немає потреби антагоністично конкурувати, прагнучи знищити конкурента, вибудовувати ієрархічні стосунки, які ведуть до авторитаризму й неототалітаризму [15], маніпулювати задля отримання результату. Синергія і співтворчість дає більше можливостей реалізуватись в суспільстві метаграницного буття, яке є по-спражньому демократичним, а тому і права людини в цьому суспільстві будуть органічно забезпечуватися, адже немає потреби конкурувати, прагнучи принизити чи знищити конкурента.

Виключно ієрархічні, владні відносини не передбачають суб'єкт-суб'єктних відносин між

людьми й людиною та державою, тоді як «...партнерство ... є важливою умовою свободи, рівноправності й підпорядкованості праву в процесі набуття й розгортання консолідації» [7].

Уява, об'єднуючи людей в спільноти, здатна створювати спільноту, що солідаризувалась проти чужого, ворога. Але ще більше коло солідарності з міцними зв'язками утворюється шляхом консолідації навколо спільної мети та місії. Такий перехід солідаризації в консолідацію, означає появу *гуманістичної уяви* – яка спрямована на творчість і співтворчість, а не на ворожнечу й руйнацію.

Таким чином, члени спільноти (нації), розуміють місію своєї країни, що пропонує духовний та матеріальний продукт для них і це складає суб'єктність країни – і сильну, і гуманістичну. Н. Хамітов справедливо зазначає з цього приводу: «Сенс суспільної консолідації країни, яка є демократичним відкритим суспільством, полягає не в набутті владною меншістю тоталітарної чи авторитарної влади, а в гідній та вільній самореалізації громадян, і вже на цій основі – в наростанні суб'єктності цієї країни у світі» [10, с. 19]

Прикладом солідаризації можна назвати зладжені дії українців в перші дні повномасштабного вторгнення російської армії в Україні, коли інституції нашої держави й громадянського суспільства були на межі, знаходились у стані граничного випробування.

Слова «Україна понад усе» є вираженням цієї об'єднуючої цінності: саме такий ціннісний солідаризуючий підхід дозволив нам вистояти як нації. Проте самої солідаризації навколо страху поразки або навколо страху перед державою чи гніву до ворога недостатньо. Можемо чітко констатувати, що єднання повинно бути консолідуючим – відкритим, гуманістичним, демократичним, творчим й співтворчим, відповідаючи архетиповим основам української культури.

Сьогодні для справжньої перемоги потрібне єднання людей саме шляхом консолідації заради цивілізаційної суб'єктності нашої країни [6], тобто мети більшої, ніж перемогти ворога, мети, що об'єднує народ в цілісну націю, де всі усвідомлюють спільну відповідальність і готові проявляти і служіння, і інноваційність, і здатність до партнерства.

Висновки: Нація є уявна спільнота людей, що консолідувались навколо певних ідей і образів, створюючи консолідоване суспільство. В умовах консолідованого суспільства ми отримуємо природній процес дотримання й захисту прав людини. І саме уява в її гуманістичних проявах розгортає справжню консолідацію, яка дозволяє об'єднати людей не через страх, а через цінність власне спільноти, що інноваційно рухається впе-

ред, маючи всередині партнерські відносини і пропонуючи їх назовні.

Гуманістична уява створює внутрішнє зусилля, що дозволяє прийняти як свого не лише того, хто є знайомим, а й незнайомих людей і об'єднатися з ними. Таке зусилля здатне породжувати суспільну трансформацію, яка актуалізує співтворчість і спонукає людей *консолідуватись навколо конструктивної мети і місії*, а не лише солідаризуватись проти чужого. Гуманістична уява формує простір суспільства *нового гуманізму* [15], в якому ми не просто співчуваємо постраждалому від порушення прав людини, підтримуємо і захищаємо його, а попереджаємо такі порушення – адже ми налаштовані на світоглядний діалог з Іншим, на якого не ставимо тавро чужого. В такому суспільстві права людини є органічними. Немає необхідності постійного контролю і попередження порушення прав, що дає можливість скерувати сили протидії й контролю в сили вільного творчого розвитку, в якому панує повага й партнерство. Сучасні дослідження вказують на те, що філософія уяви може стати потужним інструментом для консолідації суспільства. Вона допомагає створити спільний простір для діалогу та співпраці, створити відносини довіри і змінити ставлення до Іншого та чужого. Мегаантропология доповнює це розуміння, акцентуючи увагу на глибоких антропологічних змінах, які відбуваються в умовах глобалізації та соціальних трансформацій. Таким чином сприяючи більш глибокому розумінню механізмів соціальної згуртованості та розвитку сучасного суспільства.

Література

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму.: Київ, 2001. 272 с.
2. Гоббс Т. Левіафан/ Пер. з англ К.: Дух і Літера, 2000. 606 с. С. 187.
3. Крилова С. А. Краса людини в життєвих практиках культури. Досвід соціальної та культурної метаантропології і андрогін-аналізу: монографія. Видання 2-е, перероблене і доповнене. К.: КНТ, 2019. 563 с.
4. Крилова С. А. Самореалізація жінки в культурі авторитарного та демократичного суспільства: аспекти філософської антропології й культурології. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 42, С. 71–75.
5. Левінас Е. Між нами: Дослідження. Думки про іншого. Київ: Дух і Літера; 1999. С. 21.
6. Пирожков С.І., Хамітов Н.В. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини. Київ: Наукова думка. 2020. 255 с.
7. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Українське суспільство на шляху консолідації. *Visnik Nacional Noi Academii Nauk Ukraini*, 2017. (11), 43–52. URL: <http://visnyk-nanu.org.ua/ojs/index.php/v/article/view/958> (дата звернення 14.11.2024)

8. Ступницька Н. М. Дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в аспекті імагологічного аналізу. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 2, вип. 32. С. 163–167. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/32/part_2/30.pdf (дата звернення 14.11.2024)

9. Сухомлинов О. Бінарна опозиція «Свій» – «Чужий» як спосіб світосприйняття. *Zeszyt naukowy prac ukraiноznawczych*. nr 2. Gorzo w Wielkopolski, 2018. С. 9–18.

10. Україна: шлях до консолідації суспільства: національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, Е. М. Лібанова, О. М. Майборода та ін. ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : НАН України, 2017. 332 с.

11. Хамітов Н. В., Крилова С. А. Філософська антропологія як метаантропологія як методична основа гуманітарної експертизи культури URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/276/7541/15716-1> (дата звернення 14.11.2024)

12. Хамітов Н., Шашкова Л., Крилова С. Словник новітніх термінів філософії науки та філософії культури, Київ: ВАДЕКС, 2024. 290 с.

13. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. Видання 5-е, виправлене і доповнене. К.: КНТ, 2023. 405 с.

14. Inglehart R. & Welzel, Christian. *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence* / R. Inglehart, C. Welzel. – New York: Cambridge University Press, 2005

15. Khamitov N. *The War in Ukraine and the New Humanism: David versus Goliath. Meta-anthropology of history of 21st century*. Sofia: Kibea. 2023. 124 p.

16. Nikitorowicz J. *Pogranicze, toz samos c , edukacja mie dykulturowa* / J. Nikitorowicz. Biaiyostok : Trans Humana, 1995. 166 p.

Анотація

Дресвяннікова Н. А. Уява як спосіб суспільної консолідації і захисту прав людини. – Стаття.

У статті досліджується феномен уяви в контексті його впливу на об'єднання людей і правозахист. Також досліджується властивість уяви як способу консолідації, об'єднання людей та захисту прав людини. На основі методології метаантропології осмислюється значущість уяви, наголошується на недостатньому розумінні ролі уяви в захисті прав людини. Досліджується концепція уяви як способу взаємодії і об'єднання людей, а також як основи формування довіри між людьми, що спрощує прийняття спільних рішень. Розглядається вплив уяви на становлення нації та організації життя і співіснування в метаграницному вимірі людського буття, в якому маємо акцент на діалозі й співтворчості.

Уява розуміється в статті не лише як стихійна гра образів, а й як відчуття емпатії, співпереживання. Завдяки методології метаантропології обґрунтовується можливість отримання фінального результату захисту прав людини – об'єднання з Іншим, який перестає бути чужим, набуває статусу суб'єктності друга й партнера, а не противника, що дає потенцію до гуманізації суспільства і створення умов для розвитку демократії. У статті осмислюється потенціал уяви як інструменту

правозахисту і його значення в умовах війни, в цьому контексті аналізуються особливості процесів солідаризації та консолідації, акцентується спроможність уяви до творення моделей суспільних відносин, в яких не порушуються людські права. Розглядається поняття кола солідарності і зв'язок з об'єднаннями людей в націю та роль уяви в цих процесах. У статті застосовуються ідеї імагології і зв'язок з уявою та гуманізмом.

У методологічних координатах метаантропології робиться висновок, що уява – це важливий спосіб зміни ставлення до чужих і незнайомих людей як до знайомих, «своїх». На цій основі формується фундамент довіри, що відіграє ключову роль у об'єднанні людей через консолідацію. Консолідація будується на довірі до людей, об'єднаних спільними цінностями та спільною метою, що сприяє розумінню і забезпеченню прав людини; натомість солідаризація передусім означає згуртованість проти чужого, що може призводити до свідомих і системних порушень прав людини.

Ключові слова: уява, консолідація, солідаризація, метаантропологія, соціальна метаантропологія, метаантропологія історії, права людини, гуманізм, новий гуманізм, гуманістичні цінності.

Summary

Dresviannikova N. A. Imagination as a way of social consolidation and protection of human rights. – Article.

The article examines the phenomenon of imagination in the context of its impact on the unification of people and human rights protection. It also examines the property of imagination as a way of consolidating, uniting people and protecting human rights. Based on the methodology of meta-anthropology, the significance of imagination is comprehended, emphasizing the insufficient understanding of the role of imagination in the protection of human rights. The concept of imagination as a way of interacting and uniting people, as well as the basis for building trust between people, which simplifies joint decision-making, is explored. The influence of imagination on the formation of a nation and the organization of life and coexistence in the metaboundary dimension of human existence, which emphasizes dialogue and co-creation, is considered.

Imagination is understood in the article not only as a spontaneous play of images, but also as a sense of empathy and compassion. Thanks to the methodology of meta-anthropology, the author substantiates the possibility of obtaining the final result of human rights protection – unification with the Other, who ceases to be a stranger, acquires the status of a friend and partner, not an enemy, which gives the potential for humanizing society and creating conditions for the development of democracy. The article reflects on the potential of the imagination as a tool for human rights protection and its significance in times of war, analyzing the peculiarities of the processes of solidarity and consolidation, emphasizing the ability of the imagination to create models of social relations in which human rights are not violated. The concept of the circle of solidarity and the connection with the unification of people into a nation and the role of imagination in these processes are considered. The article applies the ideas of imagology and the connection with imagination and humanism.

In the methodological coordinates of meta-anthropology, it is concluded that imagination is an important way to change the attitude towards strangers and unfamiliar people as familiar, "one's own. On this basis, a foundation of trust is formed, which plays a key role in bringing people together through consolidation. Consolidation is based on trust in people united by common values and a common goal, which contributes

to the understanding and enforcement of human rights; solidarity, on the other hand, primarily means unity against the alien, which can lead to deliberate and systemic human rights violations.

Key words: imagination, consolidation, solidarity, meta-anthropology, social meta-anthropology, meta-anthropology of history, human rights, humanism, new humanism, humanistic values.